

Valstybinio audito ataskaita

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŪKIO MINISTERIJOJE ATLIKTO FINANSINIO (TEISĖTUMO) AUDITO REZULTATŲ

2015 m. liepos 27 d. Nr. FA-P-20-5-12-1

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

<u>SANTRAUKA</u>	<u>3</u>
<u>IŽANGA</u>	<u>5</u>
<u>AUDITO APIMTIS IR METODAI</u>	<u>6</u>
<u>PASTEBĖJIMAI, IŠVADOS, REKOMENDACIJOS</u>	<u>8</u>
<u>1. Konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ir finansinių ataskaitų rinkinių vertinimas</u>	<u>8</u>
<u>2. Funkcijų vykdymo ir lėšų naudojimo programoms įgyvendinti vertinimas</u>	<u>8</u>
2.1. Valstybės politikos turizmo srityje formavimas ir įgyvendinimas	9
2.1.1. Turizmo paslaugų teikėjų stebėsenos ir priežiūros funkcijos vykdymas	9
2.1.2. Turizmo tarybos funkcijų vykdymas	13
2.2. Nacionalinio akreditacijos biuro funkcijų vykdymas akreditavimo srityje	15
2.3. Lietuvos standartizacijos departamento vykdomų viešųjų pirkimų tobulinimas	17
2.4. Viešosios įstaigos „Versli Lietuva“ finansavimas	17
<u>3. Kiti pastebėjimai</u>	<u>19</u>
3.1. Investicijų projektų vykdymas	19
3.2. Kaip ministerija dalyvauja įgyvendinant valstybės valdomų įmonių gero valdymo politiką	20
<u>PRIEDAI</u>	<u>23</u>

SANTRAUKA

Atlikdami 2014 metų finansinį (teisėtumo) auditą Ūkio ministerijoje vertinome, ar jos parengtose konsoliduotose finansinėse ir biudžeto vykdymo ataskaitose¹ nėra reikšmingų iškraipymų, pasirinktinai įvertinome ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų vykdytas funkcijas ir kaip naudojamos valstybės biudžeto lėšos įgyvendinant programas.

Ministerijai neturime reikšmingų pastabų dėl finansų tvarkymo ir biudžeto vykdymo. Siekdami skatinti teigiamą ir veiksmingą valstybinio audito poveikį ministerijos veiklai bei atkreipti dėmesį į tobulintinas sritis, ataskaitoje pateikėme pastebėjimus dėl valstybės lėšų naudojimo vykdant jai pavestas funkcijas.

Netinkamai vykdytos funkcijos valstybės politikos formavimo ir įgyvendinimo turizmo srityje:

- Ministerijai pavaldi įstaiga Valstybinis turizmo departamentas, vykdydamas jam teisės aktais pavestas funkcijas, panaudojo 2 578,24 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų, tačiau neužtikrino tinkamo turizmo paslaugų teikėjų stebėsenos ir priežiūros funkcijos vykdymo, nes nepatvirtino ūkio subjektų konsultavimo tvarkos, neatliko turizmo paslaugų teikėjų veiklos planinių patikrinimų, nepatvirtino jų atlikimo tvarkos, Kelionių organizatoriaus pažymėjimų išdavimo, jų galiojimo sustabdymo, atnaujinimo ir panaikinimo komisijos veiklos nereglementavo jokiais norminiais dokumentais ir nesukūrė rizikų vertinimo sistemos, kuri užtikrintų efektyvesnę kelionių organizavimo paslaugų teikėjų veiklos priežiūrą.
- Turizmo taryba nevykdė jai teisės aktais pavestų funkcijų: nenagrinėjo turizmo plėtros ir skatinimo klausimų, neteikė pasiūlymų valstybės institucijoms, atliekančioms strateginį Lietuvos turizmo veiklos planavimą.

Pažymėtina, kad audito metu ministerija ir departamentas, atsižvelgdami į pastebėjimus, įgyvendino visas teiktas rekomendacijas.

Turėjome pastabų ir dėl ministerijai pavaldžios įstaigos Nacionalinio akreditacijos biuro vykdomos akreditacijos funkcijos. Biuras vykdė ekspertų mokymų funkciją, nors ji nenustatyta Atitikties įvertinimo įstatyme ir biuro nuostatuose, todėl dalis valstybės biudžeto asignavimų (iš skirtos 1 767,91 tūkst. Lt sumos) panaudota teisės aktuose neįvardytoms funkcijoms įgyvendinti. Atsižvelgdamas į Valstybės kontrolės pastebėjimus, biuras ketina inicijuoti biuro nuostatų papildymą.

Ministerijai pavaldi įstaiga Lietuvos standartizacijos departamentas nesilaikė Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatų, nes vykdydamas teisės aktais jam pavestą funkciją (rengti Lietuvos standartus ir kitus leidinius) už 447,54 tūkst. Lt įsigijo standartų vertimo paslaugas, pritaikęs netinkamą pirkimo būdą. Pažymėtina, kad departamentas dar audito metu viešuosius pirkimus pradėjo vykdyti pagal naujas Supaprastintų viešųjų pirkimų taisykles, kuriose atsisakyta išlygų dėl standartų projektų rengimo paslaugų pirkimo apklausos būdu, ir šias paslaugas planuoja pirkti supaprastinto atviro konkurso būdu.

¹ Ataskaitos sudaromos pagal Ūkio ministerijos ir jai pavaldžių septynių įstaigų ataskaitas.

Ministerijai pateikta pastabų dėl valstybės biudžeto lėšų naudojimo, nes pagal sudarytą vidaus sandorį, viešajai įstaigai „Versli Lietuva“ už suteiktas paslaugas, skatinančias prekių ir paslaugų eksportą, sumokėta 763,2 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų, neįvertinus realiai patiriamų sąnaudų. Todėl manome, kad viešajai įstaigai galėjo būti sumokėta daugiau valstybės biudžeto lėšų, nei ji faktiškai turėjo išlaidų suteikdama paslaugas. Audito metu ministerija įgyvendino pateiktą rekomendaciją – patikslino VŠĮ „Versli Lietuva“ suteiktų paslaugų kainos apskaičiavimą.

Ministerija ir jai pavaldžios įstaigos rodo atsakingą požiūrį į valstybės turto ir lėšų naudojimą, nes geranoriškai atsižvelgė į audito metu teikiamus pastebėjimus ir ėmėsi priemonių neatitikimams pašalinti bei kontrolės sistemai stiprinti.

IŽANGA

Audito tikslas – įvertinti 2014 metų konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenis ir pareikšti nepriklausomą nuomonę; įvertinti valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumą ir pareikšti nepriklausomą nuomonę.

Audituojamas subjektas – Lietuvos Respublikos ūkio ministerija, identifikavimo kodas 188621919.

Lietuvos Respublikos ūkio ministras atsakingas už šias valdymo sritis:

- ūkio politiką, kurią sudaro bendroji ekonominė (makroekonominė) politika, konkurencijos politika, Europos Sąjungos vidaus rinkos politika, viešųjų pirkimų politika, metrologija, standartizacija, akreditacija, žmogiškieji ištekliai, reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimas.
- konkurencingumo didinimą, tai apima palankios aplinkos verslui kūrimą, smulkiojo ir vidutinio verslo plėtrą, verslo priežiūrą, valstybės valdomų įmonių, valstybei ir savivaldybėms priklausančių akcijų privatizavimą, investicijų, eksporto skatinimo, koncesijų, inovacijų politiką, pramonės ir paslaugų plėtrą, turizmą ir kita.

Ūkio ministerija atsakinga ir už Valstybės ilgalaikės raidos strategijos rengimą, Nacionalinės Lisabonos strategijos įgyvendinimo programą, nustatančią priemones ekonomikos augimui spartinti, ūkio konkurencingumui bei užimtumui didinti ir investicijoms į žmogiškąjį kapitalą skatinti.

Ūkio ministerija aktyviai bendradarbiauja su valstybinėmis institucijomis, socialiniais partneriais, mokslo įstaigomis ir verslo asociacijomis – visais, kurių konsultacijos, pastabos ir pasiūlymai padeda įgyvendinti ministerijos uždavinius ir prisidėti prie spartesnės Lietuvos ūkio plėtros.

Audituojamas laikotarpis – 2014 metai.

Audituojamu laikotarpiu Ūkio ministerijai vadovavo ministras Evaldas Gustas. Vyriausiojo buhalterio funkcijas atliko Finansų ir buhalterinės apskaitos skyriaus vedėja Stasė Rimkienė.

Valstybinio audito ataskaitoje pateikiami tik audito metu atlikti ir nustatyti dalykai, o nepriklausoma nuomonė dėl 2014 metų konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenų, valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams pareiškia valstybinio audito išvadoje.

Nustatytus neatitikimus ministerija ir jai pavaldžios įstaigos pašalino audito metu, įgyvendindamos raštuose (5 priedas) pateiktas rekomendacijas.

AUDITO APIMTIS IR METODAI

Finansinis (teisėtumo) auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus, Tarptautinius audito standartus ir Tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus, siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad konsoliduotosiose finansinėse ir biudžeto vykdymo ataskaitose nėra reikšmingų iškraipymų, o valstybės lėšos ir turtas valdomi, naudojami ir disponuojama jais teisėtai. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl audito apribojimų ir to fakto, kad netikrinome visų (100 proc.) ūkinių operacijų, ūkinių įvykių ir sudarytų sandorių.

Audito metu buvo atlikta išsami rizikos analizė, apskaitos ir vidaus kontrolės sistemų tyrimas. Audito procedūros buvo atliktos svarbiausiose audito srityse, atrinkus audito pavyzdžius, kurie geriausiai reprezentavo visumą.

Dėl metinio finansinių ataskaitų rinkinio

Audito metu vertinome Ūkio ministerijos 2014 metų konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio duomenis. Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinį sudarė Finansinės būklės ataskaita, Veiklos rezultatų ataskaita, Pinigų srautų ataskaita, Grynojo turto pokyčių ataskaita ir finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas, kurie parengti pagal 2014 m. gruodžio 31 d. duomenis.

Finansinės būklės ataskaitoje 2014 m. pradžioje turto bei atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto likutis buvo iš viso 1 354 219,9 tūkst. Lt, pabaigoje – 1 171 633,6 tūkst. Lt.

Dėl metinio biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio

2014 metų konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinį sudarė Biudžeto sąmatų vykdymo ataskaitų aiškinamasis raštas ir Biudžetinių įstaigų pajamų įmokų į biudžetą, biudžeto pajamų iš mokesčių dalies ir kitų lėšų, skiriamų programoms finansuoti, ataskaita, Biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo ataskaita, Finansinės nuomos (lizingo) ir pirkimo išsimokėtinai įsipareigojimų ataskaita, Mokėtinų ir gautinų sumų ataskaita ir Nepanaudotų biudžetinių įstaigų pajamų įmokų į valstybės biudžetą, valstybės biudžeto pajamų iš mokesčių dalies ir kitų lėšų ataskaita, kurie parengti pagal 2014 m. gruodžio 31 d. duomenis.

Ministerija ir jai pavaldžios įstaigos, 2014 metais vykdydamos dvi programas, panaudojo 739 415,1 tūkst. Lt asignavimų, iš jų – 733 076,7 tūkst. Lt išlaidoms apmokėti (iš jų – 34 817,4 tūkst. Lt darbo užmokesčiui) ir 6 338,4 tūkst. Lt turtui įsigyti.

2014 m. konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio ataskaitos sudarytos ministerijos ir septynių jai pavaldžių biudžetinių įstaigų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų pagrindu.

Dėl lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Ministerijoje ir jai pavaldžiose įstaigose vertinome valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumą ir jų naudojimą įstatymų nustatytiems tikslams 2014 metais. Audito metu vertinome:

- ar tinkamai ministerija ir jai pavaldžios įstaigos vykdo teisės aktais priskirtas vykdyti funkcijas, kaip vykdomos tarpinstitucinės programos ir Vyriausybės nustatyti prioritetai;

- kaip laikomasi teisės aktų nuostatų planuojant ir naudojant valstybės biudžeto lėšas, skirtas valstybės kapitalo investicijoms;
- turto teisinę registraciją, jo naudojimo, perdavimo pagal nuomos sutartis teisėtumą;
- ar prekės, paslaugos ir darbai įsigyti vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatomis;
- ar pagal teisės aktų reikalavimus išmokėtos ir panaudotos dotacijos, subsidijos, kt. išmokos;
- ar už suteiktas paslaugas gautos pajamos pervestos į valstybės biudžetą pagal teisės aktuose nustatytą tvarką, ar asignavimų programoms ir priemonėms perskirstymai atlikti pagrįstai.

Atliekant minėtas audito procedūras, vadovautasi teisės aktais, kurie yra pateikti 1 priede.

Vertindami, kaip laikomasi teisės aktų reikalavimų, atsižvelgėme į pažeidimų poveikį, ir su audituojamu subjektu aptarėme juos lėmusias priežastis, įvertinome galimas teisės aktų nesilaikymo pasekmes.

PASTEBĖJIMAI, IŠVADOS, REKOMENDACIJOS

1. KONSOLIDUOTŲJŲ BIUDŽETO VYKDYMO IR FINANSINIŲ ATASKAITŲ RINKINIŲ VERTINIMAS

Audito metu nenustatėme, Ūkio ministerijos 2014 metų konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų ir finansinių ataskaitų rinkinių duomenų reikšmingų iškraipymų.

2. FUNKCIJŲ VYKDYMO IR LĖŠŲ NAUDOJIMO PROGRAMOMS ĮGYVENDINTI VERTINIMAS

Siekdama strateginių Lietuvos ekonomikos plėtros tikslų ir įgyvendindama savo misiją – kurti palankią teisinę ir ekonominę aplinką ūkio plėtrai ir taip užtikrinti visuomenės gerovę bei užimtumą, ministerija savo veikloje daugiausia dėmesio skiria inovacijoms skatinti, ES struktūrinės paramos administravimui tobulinti, smulkiojo ir vidutinio verslo plėtrai skatinti, energetiniam saugumui užtikrinti. Taip pat ministerija atnaušina ir modernizuoja įmonių teisę, dalyvauja formuojant bendrąją turto privatizavimo politiką, tobulina vidaus ir užsienio prekybos sektorių teisinę bazę.

Audito metu vertinome, kaip ministerija atstovauja valstybės valdomoms įmonėms, kaip formuoja jai pavestą valstybės valdomų įmonių gero valdymo politiką, kaip naudoja jai skirtus valstybės biudžeto asignavimus valdymui, narystei tarptautinėse organizacijose, valstybės kapitalo investicijoms, dotacijoms, energetikos projektams įgyvendinti.

Ministerija jai priskirtas valstybės valdomų įmonių valdymo funkcijas, teises ir pareigas įgyvendino vadovaudamasi Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo² reikalavimais, o lėšas komandiruotėms, viešinimo, teisinėms ir kitoms paslaugoms panaudojo teisėtai.

Tačiau turėjome pastebėjimų dėl tarnybinių lengvųjų automobilių naudojimo: ministerija automobilius perdavė savo pavaldžioms įstaigoms naudotis, netaikydama nė vieno iš Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme nustatytų turto perdavimo būdų. Pateikus pastebėjimą dėl šių trūkumų ministerija informavo³, kad iki šių metų pabaigos ieškos ekonomiškiausių šio klausimo sprendimų būdų, kad rekomendacijos įgyvendinimas neprieštarautų šio įstatymo nuostatoms. Atlikdami 2015 m. finansinį (teisėtumo) auditą, stebėsime, ar ministerija ėmėsi priemonių rekomendacijai įgyvendinti.

² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-06-06 nutarimas Nr. 665 „Dėl Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo“ (2014-06-25 nutarimo Nr. 574 redakcija).

³ Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos 2015-05-15 raštas Nr. (6.18-07)-3-2460 „Dėl audito metu nustatytų dalykų“.

Ministerijoje pagal terminuotas darbo sutartis dirbusiems projektų įgyvendinimo grupių darbuotojams buvo mokamas ne tik tarnybinis atlyginimas, bet ir skiriami priedai (107,8 tūkst. Lt), nenurodžius jų skyrimo priežasčių. Siekiant užtikrinti teisėtą valstybės lėšų naudojimą, ministerijai rekomendavome, skiriant priedus projektų įgyvendinimo grupių darbuotojams, dirbantiems pagal terminuotas darbo sutartis, nurodyti, už kokius konkrečius darbus jie skiriami. Ministerija informavo⁴, kad įgyvendino pateiktą rekomendaciją – projektuose dirbančių darbuotojų darbo sutartyse nurodė priedų skyrimo priežastis.

Toliau ataskaitoje teikiame pastebėjimus: dėl valstybės politikos turizmo srityje formavimo ir įgyvendinimo, dėl Nacionalinio akreditacijos biuro vykdomos akreditavimo funkcijos, dėl Lietuvos standartizacijos departamento vykdomų viešųjų pirkimų tobulinimo, dėl ministerijos lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo ir dėl valstybės biudžeto lėšų naudojimo.

2.1. Valstybės politikos turizmo srityje formavimas ir įgyvendinimas

Turizmo įstatymas⁵ nustato turizmo verslo organizavimo principus, reikalavimus turizmo paslaugų teikimui ir turistų teisių apsaugai, valstybės ir savivaldybių institucijų kompetenciją turizmo srityje.

Lietuvos turizmo plėtros 2014–2020 metų programoje⁶ nustatyti valstybės turizmo plėtros iki 2020 metų tikslai, uždaviniai ir plėtros prioritetai, atsižvelgiant į darniojo turizmo principus, įvardytos Lietuvos atvykstamojo turizmo prioritetinės rinkos. Svarbiausi programos tikslai – gerinti turizmo infrastruktūros plėtrą ir paslaugų kokybę, Lietuvos, kaip turistinės šalies, žinomumą ir jos įvairumą, mažinti turizmo paslaugų sezoniskumą.

Audito metu vertinome, kaip ir kokiomis priemonėmis Valstybinis turizmo departamentas įgyvendino Turizmo įstatymu⁷ jam pavestą funkciją – atlikti turizmo paslaugų teikėjų stebėseną ir priežiūrą – ir kaip Turizmo taryba vykdo jai pavestas funkcijas.

2.1.1. Turizmo paslaugų teikėjų stebėsenos ir priežiūros funkcijos vykdymas

Bendradarbiaudami su Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetu ir atsižvelgę į susidariusią situaciją kelionių organizavimo rinkoje, vertinome, kaip ir kokiomis priemonėmis Valstybinis turizmo departamentas įgyvendino Turizmo įstatymu⁸ jam pavestą funkciją – atlikti turizmo paslaugų teikėjų stebėseną ir priežiūrą.

Valstybinis turizmo departamentas dalyvauja formuojant ir įgyvendinant valstybės politiką ūkio ministrui pavestose turizmo, kurortų ir kurortinių teritorijų plėtros srityse ir aptarnauja šios politikos formavimą ir įgyvendinimą⁹. Viena pagrindinių departamento veiklos sričių yra turizmo rinkos priežiūra. Valstybinis turizmo departamentas, vykdydamas jam teisės aktais pavestas funkcijas, 2014 metais panaudojo 2 578,24 tūkst. Lt. valstybės biudžeto asignavimų.

⁴ Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos 2015-07-03 raštas Nr. (3.17-06)-3-3466 „Dėl audito metu nustatytų dalykų“.

⁵ Lietuvos Respublikos turizmo įstatymas, 1998-03-19 Nr. VIII-667 (2011-06-22 įstatymo Nr. XI-1496 redakcija), 1 str.

⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014-03-12 nutarimas Nr. 238 „Dėl Lietuvos turizmo plėtros 2014–2020 metų programos patvirtinimo“.

⁷ Lietuvos Respublikos turizmo įstatymas, 1998-03-19 Nr. VIII-667 (2011-06-22 įstatymo Nr. XI-1496, 2014-05-08 įstatymo Nr. XII-873 redakcijos), 16 str. 1 d. 6 p.

⁸ Ten pat.

⁹ Valstybinio turizmo departamento prie Ūkio ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2011-12-20 įsakymu Nr. 4-951 (2014-11-19 įsakymo Nr. 4-828 redakcija), 2 p.

Kadangi Valstybiniam turizmo departamentui pavesta vykdyti turizmo paslaugų teikėjų stebėsenos ir priežiūros funkciją, todėl departamentas turėtų vadovautis Viešojo administravimo įstatyme¹⁰ ir Institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo gairių apraše¹¹ (toliau – Aprašas) nustatytais reikalavimais.

Remiantis Viešojo administravimo įstatymu¹² ūkio subjektų veiklos priežiūra apima:

1. ūkio subjektų konsultavimą priežiūrą atliekančio subjekto kompetencijos klausimais ir kitus prevencinius veiksmus, skirtus užkirsti kelią galimiems teisės aktų pažeidimams, atlikimą;
2. ūkio subjektų veiklos patikrinimus;
3. teisės aktų nustatyta tvarka gautos informacijos apie ūkio subjektų veiklą vertinimą;
4. poveikio priemonių ūkio subjektams taikymą įstatymų ir jų pagrindu priimtų kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

Audito metu nustatėme ūkio subjektų konsultavimo, veiklos patikrinimų ir poveikio priemonių taikymo ūkio subjektams trūkumų.

Kaip konsultuojami turizmo paslaugų teikėjai

Ūkio subjektų konsultavimas yra neatsiejama ūkio subjektų veiklos priežiūros dalis, aktyviai vykdoma ir viešinama priežiūros institucijos prioritetinė priemonė¹³. Institucijos priežiūros išteklius turi perskirstyti taip, kad būtų visiškai patenkintas ūkio subjektų konsultavimosi poreikis, o taikomi konsultavimo būdai užtikrintų vienodų ir geros kokybės konsultacijų teikimą.

Departamentas nepatvirtino ūkio subjektų konsultavimo tvarkos.

Turizmo paslaugų teikėjai konsultuojami nuolat: konsultacijos teikiamos el. paštu, telefonu, individualiai atvykus į departamentą, o informacija aktualiais klausimais nuolat skelbiama ir atnaujinama departamento tinklalapyje adresu www.tourism.lt (rubrikos „Dažniausi užduodami klausimai“ ir „Svarbi informacija“).

Departamentas, nesivadovavo Aprašo reikalavimais ir nepatvirtino ūkio subjektų konsultavimo tvarkos, neaprašė proceso, užtikrinančio, kad besikreipiantis asmuo gautų vienodą konsultaciją iš bet kurio departamento vardu konsultuojančio asmens.

Siekiant, kad departamentas teiktų vienodas ir geros kokybės konsultacijas ūkio subjektams, rekomendavome¹⁴ reglamentuoti konsultavimo tvarką.

Departamentas patvirtino¹⁵ Asmenų konsultavimo Valstybiniame turizmo departamente prie Ūkio ministerijos tvarką. Joje nurodyta, kad konsultuojant asmenis būtina, vadovautis Viešojo administravimo įstatyme¹⁶ nurodytais bendraisiais viešojo administravimo principais: įstatymo

¹⁰ Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas, 1999-06-17 Nr. VIII-1234 (2006-06-27 įstatymo Nr. X-736 redakcija).

¹¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-05-04 nutarimas Nr. 511 „Dėl institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo“ (2012-07-18 nutarimo Nr. 932 redakcija).

¹² Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas, 1999-06-17 Nr. VIII-1234 (2006-06-27 įstatymo Nr. X-736 redakcija), 36¹ str. 2 d.

¹³ Institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo gairių aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-05-04 nutarimu Nr. 511 (2012-07-18 nutarimo Nr. 932 redakcija), 7.5 p.

¹⁴ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2015-01-20 raštas Nr. S-(20-3871)-105 „Dėl audito metu nustatytų dalykų“.

¹⁵ Valstybinio turizmo departamento prie Ūkio ministerijos direktoriaus 2015-02-27 įsakymas Nr. V-42 „Dėl Asmenų konsultavimo Valstybiniame turizmo departamente prie Ūkio ministerijos tvarkos aprašo patvirtinimo“.

¹⁶ Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas, 1999-06-17 Nr. VIII-1234 (2006-06-27 įstatymo Nr. X-736, 2014-06-12 įstatymo Nr. XII-935 redakcijos), 3 str.

viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, tarnybinio bendradarbiavimo, tarnybinės pagalbos efektyvumo, subsidiarumo, „vieno langelio“, ir tam pačiam įstatyme¹⁷ įtvirtintais ūkio subjektų veiklos priežiūros principais: minimalios ir proporcingos priežiūros naštos, nediskriminavimo, planavimo, viešumo, metodinės pagalbos teikimo, funkcijų atskyrimo.

Kaip atliekami turizmo paslaugų teikėjų veiklos patikrinimai

Ūkio subjektų veiklos priežiūra apima ūkio subjektų veiklos patikrinimus, kurie gali būti planiniai ir neplaniniai¹⁸.

Priežiūrą atliekančio subjekto vadovas, jo įgaliotas asmuo ar kolegiali priežiūrą atliekančio subjekto institucija turi patvirtinti planuojamų tikrinti ūkio subjektų sąrašų sudarymo kriterijus, planinių patikrinimų atlikimo tvarką ir trukmę įtvirtinančias taisykles, taip pat nustatyti laikotarpį planuojamų tikrinti ūkio subjektų sąrašą ir neplaninių patikrinimų atlikimo pagrindus, tvarką ir trukmę, tikrinamų ūkio subjektų atrankos kriterijus įtvirtinančias taisykles¹⁹.

Ūkio subjektų veiklos patikrinimai turi būti planuojami ir atliekami vadovaujantis Viešojo administravimo įstatyme²⁰ nustatytais reikalavimais.

Departamentas neatliko turizmo paslaugų teikėjų veiklos planinių patikrinimų, nepatvirtino planinių patikrinimų atlikimo tvarkos, pagal kurią būtų galima nustatyti, ar kelionių organizatoriai tinkamai vykdo teisės aktais priskirtas pareigas ir ar atitinka jiems keliamus reikalavimus.

Per 2014 metus departamentas atliko tik 18 neplaninių turizmo paslaugų teikėjų veiklos patikrinimų. Kelionių agentūrų ir kelionių organizatorių veiklos vykdymo vietos dažniausiai tikrintos nustačius ar gavus informaciją, kad turizmo paslaugų teikėjas tapo nepasiekiamas (nebendrauja su turistais, departamentu el. paštu, telefonu, jo nėra deklaruotose patalpose ir pan.) arba atlikti vertinimai, ar laikomasi Euro įvedimo įstatymo reikalavimų²¹.

Departamentas nepatvirtino kontrolinio klausimyno, kurį galėtų naudoti tikrindamas turizmo paslaugų teikėjų veiklą.

Apraše²² nurodyta, kad pagrindinė kontrolinio klausimyno dalis yra aiškiai suformuluoti kontroliniai klausimai, atspindintys svarbiausius teisės aktų reikalavimus. Bet kurio iš jų nesilaikymas gali padaryti reikšmingos žalos ar sukelti realų pavojų visuomenei, kitų asmenų interesams, aplinkai. Rengiant, keičiant ar periodiškai peržiūrint kontrolinį klausimyną turi būti konsultuojamasi su ūkio subjektais, jiems atstovaujančiomis organizacijomis, kitais suinteresuotais asmenimis. Priežiūros institucija turi imtis aktyvių priemonių siekdama informuoti ūkio subjektus apie kontrolinį klausimyną, jo turinį ir taikymo principus.

Departamente nesukurta Apraše²³ siūloma rizikų vertinimo sistema, kuri užtikrintų efektyvesnę kelionių organizavimo paslaugų teikėjų veiklos priežiūrą.

¹⁷ Ten pat, 36² str.

¹⁸ Ten pat, 36¹ 2 d. 2 p. ir 36⁴ str. 1 d.

¹⁹ Ten pat, 36⁴ str. 2 d.

²⁰ Ten pat, 36⁴ str.

²¹ Lietuvos Respublikos euro įvedimo Lietuvos Respublikoje įstatymas, 2014-04-17 Nr. XII-828.

²² Institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo gairių aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-05-04 nutarimu Nr. 511 (2012-07-18 nutarimo Nr. 932 redakcija), 7.4.1, 7.4.2 ir 7.4.3 p.

²³ Ten pat, 7.12 p.

Rizikos vertinimu paremti priežiūros veiksmai visų pirma būtų skirti didžiausios rizikos atvejams šalinti, taip pat realiai ūkinės veiklos atitikčiai teisės aktų reikalavimams užtikrinti, o ne vertinti, kaip ūkio subjektai laikosi formalių reikalavimų. Priežiūros institucijos privalo nustatyti atliekamos priežiūros prioritetus (įdiegti rizikos nustatymo sistemas), rizikos vertinimu turi būti paremti planuojamų tikrinti ūkio subjektų sąrašų sudarymo kriterijai, neplaninių patikrinimų atlikimo pagrindai, ne pagal planą tikrinamų ūkio subjektų atrankos kriterijai. Vertinant riziką, turi būti vertinama, kaip ūkio subjektas (tikrinamas objektas) laikėsi teisės aktų reikalavimų anksčiau, taip pat kokio pobūdžio ūkinės veiklos rizikingumas, pavojingumas, kokia žalos ar pavojaus asmenims, visuomenei, aplinkai atsiradimo tikimybė.

Kad būtų užtikrinta efektyvesnė kelionių organizavimo paslaugų teikėjų veiklos priežiūra, departamentui rekomendavome²⁴ patvirtinti planinių patikrinimų atlikimo tvarką, kontrolinį klausimyną ir sukurti rizikų vertinimo sistemą. Pažymėtina, kad departamentas ėmėsi priemonių kontrolės sistemos veiksmingumui stiprinti: patvirtino Ūkio subjektų veiklos planinių ir neplaninių patikrinimų, vykdančių turizmo rinkos priežiūrą, taisykles²⁵ ir Kelionių organizavimo paslaugų kontrolinį klausimyną²⁶.

Atsižvelgdamas į būsimą teisinį reguliavimą ir siekdamas tobulinti kelionių organizatorių rizikos vertinimo tvarką, departamentas raštu²⁷ kreipėsi į Ūkio ministeriją, prašydamas į šiuo metu ministerijos įgyvendinamą projektą „Verslų kontroliuojančių institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo koordinavimas“ įtraukti papildomą veiklą, susijusią su ūkio subjektų (kelionių organizatorių) rizikos veiksmų identifikavimo sistemos sukūrimu (rizikos vertinimo ir valdymo sistemos parengimu).

Manome, kad departamentui nepakanka išteklių turizmo paslaugų teikėjų stebėsenos ir priežiūros funkcijai atlikti.

Vadovaujantis departamento Teisinio reguliavimo skyriaus nuostatais²⁸ turizmo paslaugų teikėjų stebėseną ir priežiūrą priskirta šio skyriaus kompetencijai. Departamento struktūroje²⁹ nurodyta, kad skyriuje yra 4 valstybės tarnautojų pareigybės: 1 – skyriaus vedėjo ir 3 – vyriausiųjų specialistų. Audito metu nustatėme, kad 2014 metais visos pareigybės buvo užimtose.

Turizmo paslaugų teikėjų stebėsenos ir priežiūros funkciją pagal pareigybės aprašymą³⁰ vykdo tik vienas Teisinio reguliavimo skyriaus vyriausiasis specialistas, kurio veiklą tiesiogiai koordinuoja skyriaus vedėjas. Pažymėtina, kad, be šios funkcijos, minėtas specialistas vykdo ir kitas pareigybės aprašyme nurodytas funkcijas, susijusias su gidų, turizmo informacijos centrų veikla, kvalifikacijos kėlimo priemonių turizmo paslaugų teikėjams organizavimu.

²⁴ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2015-01-20 raštas Nr. S-(20-3871)-105 „Dėl audito metu nustatytų dalykų“.

²⁵ Valstybinio turizmo departamento prie Ūkio ministerijos direktoriaus 2015-02-27 įsakymas Nr. V-41 „Dėl Ūkio subjektų veiklos planinių ir neplaninių patikrinimų, vykdančių turizmo rinkos priežiūrą, taisyklių patvirtinimo“.

²⁶ Valstybinio turizmo departamento prie Ūkio ministerijos direktoriaus 2015-02-27 įsakymas Nr. V-44 „Dėl Kelionių organizavimo paslaugų kontrolinio klausimyno patvirtinimo“.

²⁷ Valstybinio turizmo departamento prie Ūkio ministerijos 2015-02-13 raštas Nr. SD-157 „Dėl projekto „Verslų kontroliuojančių institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo koordinavimas“ veiklą“.

²⁸ Valstybinio turizmo departamento prie Ūkio ministerijos Teisinio reguliavimo skyriaus ir Projektų administravimo skyriaus nuostatų ir pareigybų aprašymo, patvirtintų Valstybinio turizmo departamento prie Ūkio ministerijos direktoriaus 2012-06-26 įsakymu Nr. V – 127, 6.11 p.

²⁹ Valstybinio turizmo departamento prie Ūkio ministerijos direktoriaus 2014-06-05 įsakymas Nr. V – 129 „Dėl Valstybinio turizmo departamento prie Ūkio ministerijos valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybų sąrašo ir grafines struktūras patvirtinimo“.

³⁰ Valstybinio turizmo departamento direktoriaus 2012-03-27 įsakymas Nr. V – 61 „Dėl Valstybinio turizmo departamento prie Ūkio ministerijos valstybės tarnautojų pareigybės aprašymo papildymo“.

Įvertinę minėtas faktines aplinkybes, departamentui rekomendavome³¹ apsvarstyti Teisinio reguliavimo skyriaus darbo organizavimą, įvertinant optimalų žmogiškųjų išteklių poreikį, kad būtų tinkamai vykdoma turizmo paslaugų teikėjų stebėsenos ir priežiūros funkcija. Atsižvelgdamas į pateiktą rekomendaciją, departamentas ėmėsi priemonių jai įgyvendinti: 2015 m. sausio mėn. kreipėsi į Ūkio ministerijos vadovybę, informuodamas apie departamento Teisinio reguliavimo skyriaus struktūrą ir darbo krūvį. Departamentas informavo, kad institucijos struktūros pertvarka įtraukta į Ūkio ministerijos viešojo valdymo tobulinimo darbo grupės 2015 m. veiklos planą.

Poveikio priemonių taikymas turizmo paslaugų teikėjams

Departamentas, vadovaudamasis Turizmo įstatymu³², už šiame įstatyme nustatytų kelionių organizavimo paslaugų teikimo reikalavimų nesilaikymą sustabdo arba panaikina kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimą.

Minėtame įstatyme³³ nurodyta, kad paaiškėjus, jog kelionių organizatoriaus nuosavas kapitalas tapo mažesnis negu pusė įstatuose ar kituose Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.47 straipsnio 1 dalyje nurodytuose dokumentuose nustatyto įstatinio kapitalo dydžio, Valstybinis turizmo departamentas privalo raštu įspėti kelionių organizatorių apie kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimo panaikinimą, jeigu kelionių organizatorius per šešis mėnesius nuo pranešimo apie Valstybinio turizmo departamento įspėjimą panaikinti kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimą gavimo dienos nepašalina šioje dalyje nurodyto trūkumo.

Šias funkcijas vykdo departamento direktoriaus sudaryta³⁴ Kelionių organizatoriaus pažymėjimų išdavimo, jų galiojimo sustabdymo, atnaujinimo ir panaikinimo komisija³⁵, kurios veikla neregamentuota jokiais norminiais dokumentais. Todėl tampa neaišku, kaip ir ar tinkamai komisija vykdo jai pavestus uždavinius, ir kaip organizuojamas jos darbas (posėdžių rengimas ir sprendimų priėmimas).

Departamentui rekomendavome³⁶ patvirtinti Kelionių organizatoriaus pažymėjimų išdavimo, jų galiojimo sustabdymo, atnaujinimo ir panaikinimo komisijos nuostatus. Departamentas atsižvelgė į pateiktą rekomendaciją ir nuostatus³⁷ patvirtino.

2.1.2. Turizmo tarybos funkcijų vykdymas

Nuolatinė Turizmo taryba sudaroma vadovaujantis Turizmo įstatymu³⁸. Ši taryba sudaroma iš turizmo verslo asociacijų ar organizacijų, Lietuvos savivaldybių asociacijos ir valstybės institucijų

³¹ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2015-01-20 raštas Nr. S-(20-3871)-105 „Dėl audito metu nustatytų dalykų“.

³² Lietuvos Respublikos turizmo įstatymas, 1998-03-19 Nr. VIII-667 (2011-06-22 įstatymo Nr. XI-1496, 2014-05-08 įstatymo Nr. XII-873 redakcijos), 4 str. 5 ir 9 d.

³³ Ten pat, 4 str. 8 d.

³⁴ Valstybinio turizmo departamento prie Ūkio ministerijos direktoriaus 2014-01-30 įsakymas Nr. V-26 „Dėl Pažymėjimų, patvirtinančių, kad kelionių organizatorius ar kelionių agentūra atitinka nustatytus reikalavimus, bei suteikiančių teisę teikti atitinkamas turizmo paslaugas, išdavimo komisijos patvirtinimo“.

³⁵ Valstybinio turizmo departamento prie Ūkio ministerijos direktoriaus 2014-11-12 įsakymas Nr. V-253 „Dėl komisijos pavadinimo pakeitimo“.

³⁶ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2015-01-20 raštas Nr. S-(20-3871)-105 „Dėl audito metu nustatytų dalykų“.

³⁷ Valstybinio turizmo departamento prie Ūkio ministerijos 2015-02-27 įsakymas Nr. V-43 „Dėl Kelionių organizatoriaus pažymėjimų išdavimo, jų galiojimo sustabdymo, atnaujinimo ir panaikinimo komisijos nuostatų patvirtinimo“.

³⁸ Lietuvos Respublikos turizmo įstatymas, 1998-03-19 Nr. VIII-667 (2011-06-22 įstatymo Nr. XI-1496 redakcija), 17 str. 1 d.

atstovų. Ne mažiau kaip pusę Turizmo tarybos narių turi sudaryti turizmo verslo asociacijų ar organizacijų paskirti atstovai.

Taryba nagrinėja turizmo plėtros ir skatinimo klausimus, teikia pasiūlymus valstybės institucijoms, atliekančioms strateginį Lietuvos turizmo veiklos planavimą. Ūkio ministras patvirtino Turizmo tarybos sudėtį³⁹ ir nuostatus⁴⁰.

Turizmo taryba nevykdė jai teisės aktais pavestų funkcijų.

2014 metais neįvyko nė vienas tarybos posėdis, be to, kai kurie tarybos nariai ministerijoje nebedirbo. Turizmo tarybai priskirtų funkcijų nevykdymas galbūt turėjo neigiamos įtakos valstybės politikos turizmo srityje formavimui ir turizmo sektoriaus plėtrai.

Ministerijai rekomendavome⁴¹ atnaujinti tarybos sudėtį ir apsvarstyti jos veiklos tęstinumą. Ministerija pritarė, jog tikslinga atnaujinti tarybos sudėtį ir tęsti jos veiklą, ir informavo⁴², kad pirmasis Turizmo tarybos posėdis įvyko 2015 m. sausio 28 d. Jo metu buvo pristatyti 2014–2020 metų turizmo politikos prioritetai, aptarti svarbiausi Valstybinio turizmo departamento uždaviniai bei kiti turizmo sektoriui svarbūs klausimai.

Turizmo paslaugų teikėjų stebėsenos ir priežiūros funkcija buvo vykdoma netinkamai, nes Valstybinis turizmo departamentas:

- nepatvirtino ūkio subjektų konsultavimo tvarkos, kuri užtikrintų, kad besikreipiantis asmuo gautų vienodą ir geros kokybės konsultaciją iš bet kurio įstaigos vardu konsultuojančio asmens;
- neatliko turizmo paslaugų teikėjų veiklos planinių patikrinimų ir nepatvirtino jų atlikimo tvarkos, pagal kurią būtų galima nustatyti, ar kelionių organizatoriai tinkamai vykdo teisės aktais priskirtas pareigas ir ar atitinka jiems keliamus reikalavimus;
- nepatvirtino kontrolinio klausimyno, kurį galėtų naudoti tikrindamas turizmo paslaugų teikėjų veiklą;
- nesukūrė rizikų vertinimo sistemos, kuri užtikrintų efektyvesnę kelionių organizavimo paslaugų teikėjų veiklos priežiūrą;
- Kelionių organizatoriaus pažymėjimų išdavimo, jų galiojimo sustabdymo, atnaujinimo ir panaikinimo komisijos veiklos nereglementavo jokiais norminiais dokumentais, todėl tampa neaišku, kaip ir ar tinkamai komisija vykdo jai pavestus uždavinius, ir kaip organizuojamas jos darbas (posėdžių rengimas ir sprendimų priėmimas).

Turizmo tarybai priskirtų funkcijų nevykdymas galbūt turėjo neigiamos įtakos valstybės politikos turizmo srityje formavimui ir turizmo sektoriaus plėtrai.

Departamentas atsižvelgė į raštu pateiktas rekomendacijas ir padarė pažangą ūkio subjektų konsultavimo, veiklos patikrinimų, poveikio priemonių ūkio subjektams taikymo priežiūros srityse: patvirtino Ūkio subjektų veiklos planinių ir neplaninių patikrinimų, vykdančių turizmo rinkos priežiūrą, taisykles, Asmenų departamente konsultavimo tvarką, Kelionių organizavimo paslaugų kontrolinį klausimyną, Kelionių organizatoriaus pažymėjimų išdavimo, jų galiojimo sustabdymo,

³⁹ Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2013-04-09 įsakymas Nr. 4-275 „Dėl Turizmo tarybos sudėties patvirtinimo“ neteko galios 2015-01-12 įsakymu Nr. 4-14 (nuo 2015-01-13).

⁴⁰ Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2003-03-26 įsakymas Nr. 4-109 „Dėl Turizmo tarybos nuostatų patvirtinimo“ (2011-12-02 įsakymo Nr. 4-879 redakcija).

⁴¹ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2015-01-21 raštas Nr. S-(20-3871)-117 „Dėl audito metu nustatytų dalykų“.

⁴² Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos 2015-04-23 raštas Nr. (25.3-73)-3-2067 „Dėl audito metu nustatytų dalykų“.

atnaujinimo ir panaikinimo komisijos nuostatus, kreipėsi į Ūkio ministeriją, prašydamas į šiuo metu ministerijos įgyvendinamą projektą „Verslą kontroliuojančių institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo koordinavimas“ įtraukti papildomą veiklą, susijusią su ūkio subjektų (kelionių organizatorių) rizikos veiksmų identifikavimo sistemos sukūrimu (rizikos vertinimo ir valdymo sistemos parengimu). Institucijos struktūros pertvarka įtraukta į Ūkio ministerijos viešojo valdymo tobulinimo darbo grupės 2015 m. veiklos planą.

Pažymime, kad, atsižvelgęs į susidariusią padėtį turizmo sektoriuje, departamentas parengė Turizmo įstatymo pakeitimo įstatymo projektą, kuriuo siekiama labiau sustiprinti turistų apsaugą ir sudaryti sąlygas departamentui griežčiau ir operatyviau atlikti turizmo paslaugų teikėjų stebėseną ir priežiūrą. Projekte taip pat siūloma nustatyti didesnes draudimo sumas tais atvejais, kai kelionių organizatorius verčiasi išvykstamuoju turizmu, išplėsti reikalavimus kelionių organizatoriaus pažymėjimui gauti. Vyriausybė 2014 m. lapkričio 26 d. pritarė Turizmo įstatymo pakeitimo projektui.

2.2. Nacionalinio akreditacijos biuro funkcijų vykdymas akreditavimo srityje

Ministerijai pavaldi įstaiga Nacionalinis akreditacijos biuras yra vienas iš atitikties įvertinimo subjektų⁴³, atliekantis Atitikties įvertinimo įstatyme ir Nacionalinio akreditacijos biuro nuostatuose jam pavestas funkcijas: įvertina ir akredituoja bandymų laboratorijas, kalibravimo laboratorijas, kontrolės įstaigas, asmenų sertifikavimo įstaigas, produktų, procesų ir paslaugų sertifikavimo įstaigas, vadybos sistemų sertifikavimo įstaigas. Biuras, vykdydamas jam teisės aktais pavestas funkcijas, 2014 metais panaudojo 1 767,91 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų.

Nacionalinis akreditacijos biuras vykdo ekspertų mokymų funkciją, nors ji nenurodyta Atitikties įvertinimo įstatyme ir Nacionalinio akreditacijos biuro nuostatuose, todėl dalis valstybės biudžeto asignavimų (iš skirtos 1 767,91 tūkst. Lt sumos) panaudota teisės aktuose neįvardytoms funkcijoms įgyvendinti.

Nacionalinis akreditacijos biuras moko asmenis, pretenduojančius tapti techniniais ekspertais, įstaigos organizuojamuose ekspertų mokymo kursuose arba individualiai.

Kaip mokomi ekspertai

Techniniai ekspertai mokomi pagal Kokybės vadovo procedūrą P11 „Ekspertų parinkimas, mokymas, vertinimas ir monitoringas“, patvirtintą Nacionalinio akreditacijos biuro direktoriaus 2008 m. gruodžio 22 dieną. Kokybės vadovo procedūros P11 5.4.3 skirsnyje nustatyta teorinė techninių ekspertų mokymo tvarka. Techninius ekspertus moko atitinkamos srities Nacionalinio akreditacijos biuro techninis tarnautojas (vadovaujantysis ekspertas) pagal jų parengtas bei direktoriaus patvirtintas programas. Techniniam ekspertui baigus kursus ar individualų mokymą, jam išduodamas mokymo baigimo pažymėjimas.

Pažymime, kad pagal Biudžetinių įstaigų įstatymą⁴⁴, biudžetinės įstaigos nuostatuose turi būti nurodytos biudžetinės įstaigos priskirtos funkcijos ir veiklos tikslai – aiškiai ir išsamiai nurodoma

⁴³ Lietuvos Respublikos atitikties įvertinimo įstatymas, 1998-10-06 Nr. VIII-870 (2011-03-24 įstatymo Nr. XI-1299 redakcija), 5 str. 1 d. 2 p.

⁴⁴ Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymas, 1995-12-05 Nr. I-1113 (2010-01-21 įstatymo Nr. XI-666 redakcija), 6 str. 2 d. 6 p.

veiklos sritis ir rūšys. Pagal Biudžeto sandaros įstatymą⁴⁵ valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų asignavimai naudojami valstybės ir savivaldybių funkcijoms atlikti.

Nacionaliniam akreditacijos biurui rekomendavome⁴⁶ apsvarstyti galimybę papildyti biuro nuostatus, kad jie atitiktų Biudžetinių įstaigų įstatymo reikalavimus ir biuro vykdomą veiklą. Atsižvelgdamas į Valstybės kontrolės pastebėjimus, Nacionalinis akreditacijos biuras ketina inicijuoti biuro nuostatų papildymą ir pateikti pakeitimo projektą Ūkio ministerijai 2015 m. IV ketvirtį. Atlikdami 2015 m. finansinį (teisėtumo) auditą, stebėsime, ar Nacionalinis akreditacijos biuras ėmėsi numatytų veiksmų.

Nacionalinis akreditacijos biuras įsigijo buhalterinės apskaitos paslaugas, nors teisės aktai nesuteikia teisinio pagrindo tokias paslaugas įsigyti.

Nacionalinis akreditacijos biuras su paslaugų teikėju sudarė paslaugų pirkimo sutartį⁴⁷. Pagal šią sutartį⁴⁸ paslaugos teikėjas nuo 2014-10-01 iki 2014-12-31 įsipareigojo tvarkyti buhalterinę apskaitą *Navision* buhalterine apskaitos programa, kad visos ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai, susiję su biudžeto ir iš kitų šaltinių gautomis lėšomis, būtų teisingai ir tiksliai užregistruoti, kiekvieną mėnesį nurodyti tikslūs duomenis didžiojoje knygoje, dalyvauti metinėje inventORIZACIJOJE (paslaugų mėnesio kaina 3,5 tūkst. Lt).

Atkreipiame dėmesį, kad pagal Buhalterinės apskaitos įstatymą⁴⁹ biudžetinių įstaigų apskaitą tvarko vyriausiasis buhalteris (buhalteris) arba apskaita tvarkoma centralizuotai. Taigi biudžetinei įstaigai Nacionaliniam akreditacijos biurui teisės aktai nesuteikia teisinio pagrindo įsigyti buhalterinės apskaitos paslaugas. Todėl 10,5 tūkst. Lt biudžeto lėšų panaudota nesilaikant Biudžetinių įstaigų įstatyme⁵⁰ biudžetinės įstaigos vadovui nustatytos pareigos užtikrinti racionalų lėšų naudojimą.

Nacionalinis akreditacijos biuras atsižvelgė į valstybinių auditorių pateiktą pastebėjimą dėl racionalaus valstybės lėšų naudojimo – inicijavo įstaigos struktūros pakeitimą ir įsteigė Nacionalinio akreditacijos biuro patarėjo pareigybę, kuri sustiprintų finansų administravimo, valdymo ir kontrolės funkcijų vykdymą.

Biuras nesivadovavo Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklėmis⁵¹, nes iš biudžetinių įstaigų gautas lėšas – 112,51 tūkst. Lt – netinkamai priskyrė pajamų įmokoms, o ne kitoms lėšoms, todėl rekomendavome imtis priemonių, kad lėšos, gautos iš kitų biudžetinių įstaigų už teikiamas paslaugas, būtų priskirtos kitoms lėšoms ir naudojamos pagal atskirą įstaigos vadovo patvirtintą išlaidų sąmatą įstaigos funkcijoms atlikti. Nacionalinis akreditacijos biuras informavo⁵², kad įgyvendino pateiktą rekomendaciją – patvirtino atskirą sąmatą lėšoms, gautoms iš kitų biudžetinių įstaigų už suteiktas paslaugas.

⁴⁵ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (2003-12-23 įstatymo Nr. IX-1946, 2014-12-04 įstatymo Nr. XII-1379 redakcijos), 3 str. 2 d.

⁴⁶ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2015-04-17 raštas Nr. S-(20-3871)-720 „Dėl audito metu nustatytų dalykų“.

⁴⁷ 2014-09-30 paslaugų pirkimo sutartis Nr. 2014-1.

⁴⁸ Ten pat, 2 p.

⁴⁹ Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymas, 2001-11-06 Nr. IX-574 (2012-06-29 įstatymo Nr. XI-2174 redakcija), 10 str. 4 d.

⁵⁰ Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymas, 1995-12-05 Nr. I-1113 (2010-01-21 įstatymo Nr. XI-666 redakcija), 9 str. 2 d. 6 p.

⁵¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-15-14 nutarimas Nr. 543 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“ (2014-09-29 nutarimo Nr. 1046 redakcija), 55 p. 55.7 papunktis.

⁵² Nacionalinio akreditacijos biuro 2015-06-16 raštas Nr. S-328 „Dėl audito metu nustatytų dalykų“.

2.3. Lietuvos standartizacijos departamento vykdomų viešųjų pirkimų tobulinimas

Ministerijai pavaldi įstaiga Lietuvos standartizacijos departamentas yra nacionalinė standartizacijos institucija⁵³. Lietuvos standartizacijos departamentui pavesta funkcija⁵⁴ rengti Lietuvos standartus ir kitus leidinius.

Standartų vertimo paslaugos įsigytos, nesilaikant Viešųjų pirkimų įstatymo⁵⁵ nuostatų.

Lietuvos standartizacijos departamento viešųjų pirkimų plane⁵⁶ numatyta įsigyti standartų vertimo raštu paslaugas. Departamentas, 2014 metais vykdydamas mažos vertės pirkimus apklausos būdu standartų projektams parengti, sudarė 149 autorines sutartis, kurių vertė – 447,54 tūkst. Lt.

Standartų projektų parengimo paslaugų pirkimai buvo atlikti vadovaujantis Lietuvos standartizacijos departamento supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklėmis⁵⁷, kuriose nurodyta: kai perkamos ekspertų komisijų, komitetų, tarybų, kurių sudarymo tvarką nustato Lietuvos Respublikos įstatymai, narių teikiamos nematerialaus pobūdžio (intelektinės) paslaugos, įskaitant standartų projektų rengimo paslaugas, apklausiamas vienas tiekėjas. Vertimo raštu paslaugos nepriskiriamos minėtame punkte nurodytoms paslaugoms, todėl standartų vertimo paslaugų pirkimai atlikti pasirinkus netinkamą pirkimo būdą.

Lietuvos standartizacijos departamentas nuo 2014 m. rugpjūčio 1 d. viešuosius pirkimus pradėjo vykdyti pagal naujas Supaprastintų viešųjų pirkimų taisykles⁵⁸, kuriose atsisakyta išlygų dėl standartų projektų rengimo paslaugų pirkimo apklausos būdu. Departamentas standartų vertimo raštu paslaugas planuoja pirkti supaprastinto atviro konkurso būdu⁵⁹.

2.4. Viešosios įstaigos „Versli Lietuva“ finansavimas

Vienas iš svarbiausių ministerijos veiklos tikslų yra formuoti konkurencingumo didinimo valstybės politiką: palankios aplinkos verslui kūrimo, investicijų pritraukimo, eksporto skatinimo, inovacijų aplinkos gerinimo, pramonės ir paslaugų plėtros, turizmo, kurortų ir kurortinių teritorijų, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą⁶⁰.

Ministerija, įgyvendindama programą „Ūkio plėtros ir konkurencingumo didinimas“, su viešąja įstaiga „Versli Lietuva“ sudarė vidaus sandorį priemonei „Įsiskverbimo ir įsitvirtinimo

⁵³ Lietuvos Respublikos standartizacijos įstatymas, 2000-04-11 Nr. VIII-1618 (2007-03-22 įstatymo Nr. X-1056 redakcija), 11 str. 1 p.

⁵⁴ Ten pat, 12 str. 2 d. 1 p.

⁵⁵ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas, 1996-08-13 Nr. I-1491 (2005-12-22 įstatymo Nr. X-471 redakcija).

⁵⁶ Lietuvos standartizacijos departamento direktoriaus 2014-09-19 įsakymas Nr. V-121 „Dėl Lietuvos standartizacijos departamento direktoriaus 2014-03-14 įsakymo Nr. V – 29 „Dėl 2014 metų supaprastintų viešųjų pirkimų plano patvirtinimo“ pakeitimo.

⁵⁷ Lietuvos standartizacijos departamento supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių, patvirtintų Lietuvos standartizacijos departamento direktoriaus 2012-10-11 įsakymu Nr. V-86, 100.17 p.

⁵⁸ Lietuvos standartizacijos departamento direktoriaus 2014-07-25 įsakymas Nr. V-96 „Dėl Lietuvos standartizacijos departamento supaprastintų viešųjų pirkimų ir viešųjų pirkimų organizavimo Lietuvos standartizacijos departamente taisyklių patvirtinimo“.

⁵⁹ Lietuvos standartizacijos departamento 2015-04-14 raštas Nr. (1.7)S-152 „Dėl audito metu nustatytų dalykų“.

⁶⁰ Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998-07-23 nutarimu Nr. 921, 7.2 p.

tarptautinėse rinkose veiklos organizavimas“ vykdyti. Paslaugų teikėjas įsipareigojo teikti užsakovui paslaugas, skatinančias prekių ir paslaugų eksportą⁶¹: užsienio kompanijoms suteikti informaciją apie Lietuvos įmones, Lietuvos įmonėms teikti informaciją ir konsultacijas eksporto klausimais, vizituoti Lietuvos įmones, įvertinti įmonių eksporto potencialą, teikti analitines konsultacijas bei kitą informaciją.

Viešajai įstaigai „Versli Lietuva“ pagal sutartį 2014 m. buvo skirta 763,2 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų ir tiek pat panaudota.

Ministerija viešajai įstaigai „Versli Lietuva“ už suteiktas paslaugas sumokėjo pagal patvirtintas vidutines darbo laiko sąnaudas, neatsižvelgdama į paslaugai suteikti faktiškai sugaištą laiką.

Sutartyje⁶² nurodyta, kad vidutinė paslaugos vieneto kaina, pateikiama sutarties 1 priede, nustatyta ūkio ministro įsakymu⁶³. Įsakyme nurodyta, kad viešosios įstaigos ministerijai teikiamų paslaugų kainos apskaičiuojamos pagal nustatytą vieno darbuotojo vidutinį vienos darbo valandos įkainį – 67,68 Lt. Šiame sutarties 1 priede nurodytas viešosios įstaigos eksporto srities 2014 m. teikiamų paslaugų sąrašas ir vidutinė paslaugų vieneto kaina, kuri apskaičiuota vieno darbuotojo vidutinį vienos darbo valandos įkainį, Lt padauginus iš vidutinių darbo laiko sąnaudų paslaugos vienetai suteikti (žr. 2 priedą).

Pagal sutartį⁶⁴ viešoji įstaiga ne vėliau kaip per 10 darbo dienų, pasibaigus kiekvienam ataskaitiniam mėnesiui, pradedant nuo 2014 m. birželio mėn., teikė ministerijai nustatytos formos suteiktų paslaugų ataskaitą kartu su detaliais suteiktų paslaugų aprašymais ir paslaugų perdavimo – priėmimo aktus, nurodydama konsultacijų pobūdį, skaičių ir kainą, apskaičiuotą pagal priede patvirtintas vidutines darbo laiko sąnaudas.

Manome, jog toks atsiskaitymas nėra teisingas, nes teikiant paslaugas skirtingiems gavėjams patiriamos skirtingos darbo laiko sąnaudos, todėl apskaičiuojant paslaugų kainą, vidutinį vienos darbo valandos įkainį reikėtų dauginti iš paslaugai suteikti faktiškai sugaišto laiko (žr. 3 priedą).

Ministerijai rekomendavome⁶⁵ patikslinti VŠĮ „Versli Lietuva“ suteiktų paslaugų kainos apskaičiavimą. Ministerija atsižvelgė į pateiktą rekomendaciją, ir ėmėsi priemonių jai įgyvendinti: sudarytoje su VŠĮ „Versli Lietuva“ 2015 metams paslaugų pirkimo–pardavimo sutartyje nurodyta atsiskaityti pagal faktines darbo laiko sąnaudas, tenkančias paslaugos vienetai.

Kadangi ministerija viešajai įstaigai „Versli Lietuva“ skyrė 763,2 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų už suteiktas paslaugas, už kurias sumokėjo pagal vidutiniškai, o ne pagal faktiškai paslaugai suteikti sugaištą laiką, manome, kad viešajai įstaigai galėjo būti sumokėta daugiau valstybės biudžeto lėšų, nei ji faktiškai turėjo išlaidų suteikdama paslaugas.

⁶¹ 2014-06-05 paslaugų pirkimo–pardavimo sutartis Nr. 8-101, 1.1. p.

⁶² Ten pat, 3.1. p.

⁶³ Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2013-07-10 įsakymas Nr. 4-609 „Dėl viešosios įstaigos „Versli Lietuva“ Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai teikiamų paslaugų kainų nustatymo“.

⁶⁴ 2014-06-05 paslaugų pirkimo–pardavimo sutartis Nr. 8-101, 3.4. p.

⁶⁵ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2015-05-04 raštas Nr. S-(20-3871)-804 „Dėl audito metu nustatytų dalykų“.

3. KITI PASTEBĖJIMAI

3.1. Investicijų projektų vykdymas

Ūkio ministerija skiria Europos Sąjungos struktūrinės paramos lėšas investicijų projektams vykdyti viešosioms įstaigoms, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybė, savininkei ar dalininkei nepriėmus sprendimo investuoti į valstybės ar savivaldybių turtą bei neapsvarsčius pagrįstų galimybių įgyvendinti investavimo tikslą.

Įstatyme⁶⁶ nustatyta, kad vienas iš valstybės ir savivaldybių turto investavimo būdų yra valstybei ar savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto kaip įnašo perdavimas, didinant viešosios įstaigos dalininkų kapitalą arba akcinės bendrovės ar uždarosios akcinės bendrovės įstatinį kapitalą, jeigu valstybė ir (ar) savivaldybė yra jų dalyvė. Investuoti į viešąją įstaigą galima tik tada, jeigu šių juridinių asmenų dalininkas, įgyvendinantis valstybės, kaip dalininkės, teises ir pareigas, turi pagrįstą galimybę įgyvendinti investavimo tikslą⁶⁷.

Sprendimą dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto investavimo priima Vyriausybė. Sprendimą dėl savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto investavimo priima savivaldybės taryba. Prieš priimant atitinkamą sprendimą, subjektas, teikiantis siūlymą dėl investavimo, privalo tą siūlymą ekonomiškai ir socialiai pagrįsti. Sprendimai dėl valstybės ir savivaldybių turto investavimo priimami Vyriausybės nustatyta tvarka, jeigu tenkinami ne mažiau kaip trys investavimo kriterijai⁶⁸.

Audito metu negavome patvirtinančių įrodymų, kad turto valdytojai (VŠĮ dalininko (ar savininko) teises ir pareigas įgyvendinanti institucija), inicijavo turto investavimą – nevertinta projektų atitiktis investavimo kriterijams bei galimybės įgyvendinti investavimo tikslą.

Ministerija 6 401,4 tūkst. Lt Europos Sąjungos 2007–2013 metų struktūrinės paramos lėšų neįtraukė į Valstybės investicijų 2014–2016 metų programą, nors už jas įsigytas turtas atitinka įstatyme nustatytus investavimo kriterijus.

2014 metais nustatyta atvejų, kai ministerija suplanavo ir viešosioms įstaigoms (kurių dalininkė yra valstybė arba savivaldybė) projektams – lazerinių ir inžinerinių technologijų klasterio mokymo ir tyrimų centro infrastruktūrai sukurti, inkubatorių plėtrai, Smiltynės jachtų uosto infrastruktūros rekonstrukcijai, šilumos gamybos ir tiekimo infrastruktūros objektams modernizuoti, vykdyti skyrė 6 401,4 tūkst. Lt Europos Sąjungos 2007–2013 metų struktūrinės paramos lėšų, kurios nebuvo įtrauktos į Valstybės investicijų 2014–2016 metų programą (žr. 4 priedą).

Mūsų nuomone, vykdant minėtus projektus įsigytas turtas, atitinka Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme⁶⁹ nustatytus investavimo kriterijus, nes skatinamas Lietuvos ekonomikos augimas, plėtojama infrastruktūra, bus gautas socialinis

⁶⁶ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1998-05-12 Nr. VIII-729 (2014-03-25 įstatymo Nr. XII-802 redakcija), 22 str. 1 d. 2 p.

⁶⁷ Sprendimo investuoti valstybės ir savivaldybių turtą priėmimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-07-04 nutarimu Nr. 758 (2009-10-28 nutarimo Nr. 1409 redakcija), 2 p.

⁶⁸ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1998-05-12 Nr. VIII-729 (2014-03-25 įstatymo Nr. XII-802 redakcija), 22 str. 2 d.

⁶⁹ Ten pat.

rezultatas mokslo, energetikos, jūrų ir vandens turizmo, industrijų plėtros srityse, todėl šios lėšos turi būti priskirtos investicijoms.

Ūkio ministerijos nuomone⁷⁰, nė vienas šių projektų neturėjo būti įtraukiamas į Valstybės investicijų 2014–2016 metų programą, nes šių įstaigų dalininkų kapitalas projekto lėšomis nebuvo didintas. Europos Sąjungos struktūrinės paramos lėšų administravimą reglamentuojantys teisės aktai neapima Europos Sąjungos struktūrinės paramos lėšų planavimo Valstybės investicijų programoje, todėl susiduriama su problema, kuomet projektų vykdytojai nėra įpareigojami teikti informacijos apie įmonių ar įstaigų steigėjus, dalininkus, uždarytų akcinių bendrovių ar akcinių bendrovių akcininkus ir apie viešosios įstaigos dalininkų kapitalo arba akcinės bendrovės ar uždarnosios akcinės bendrovės įstatinio kapitalo didinimą.

Neturint tokios informacijos, nežinoma, ar planuojant lėšas projektams vykdyti laikyti jas dotacija, ar įtraukti į Valstybės investicijų programą.

Dėl Europos Sąjungos struktūrinės paramos lėšų, skirtų kapitalo investicijoms, planavimo Valstybės investicijų programoje teisinio reglamentavimo stokos institucijos atvejus, kuomet reikia suplanuoti Europos Sąjungos struktūrinės paramos lėšas ir įtraukti į investicijų projektus, interpretuoja skirtingai, todėl Ūkio ministerija informavo, jog kreipsis į Finansų ministeriją dėl teisės aktų tobulinimo.

3.2. Kaip ministerija dalyvauja įgyvendinant valstybės valdomų įmonių gero valdymo politiką

Valstybės valdomų įmonių pertvarka, kuria siekiama užtikrinti, kad įmonių valdymas būtų skaidrus, pagrįstas gero valdymo principais bei orientuotas į aiškius tikslus, vykdoma tinkamai.

Lietuvoje nuo 2010 metų vykdoma valstybės valdomų įmonių (VVI) pertvarka. Ūkio ministerija paskirta valstybės įmonių, akcinių bendrovių ir uždarytų akcinių bendrovių, kurių akcininkė yra valstybė, gero valdymo politiką formuojančia ir šios politikos įgyvendinimą koordinuojančia institucija⁷¹.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, įgyvendindama VVI efektyvumo didinimo koncepciją⁷², patvirtino VVI pertvarkos 2011–2012 metų programą⁷³. Ši programa įgyvendinta pagal ūkio ministro patvirtintą priemonių planą⁷⁴. Pasibaigus šios programos laikotarpiui, Vyriausybė patvirtino 2013 metų programų vertinimo planą⁷⁵, į kurį įtraukė Valstybės valdomų įmonių pertvarkos 2011–2012 metų programos vertinimą. Susipažinę su ministerijos programos vertinimo ataskaita, matome, jog įgyvendinant programos uždavinius, buvo sukurti gana kokybiški, konkrečius suformuluotus uždavinius sprendžiantys produktai: įdiegta valstybės

⁷⁰ Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos 2015-05-15 raštas Nr. (6.18-07)-3-2460 „Dėl audito metu nustatytų dalykų“.

⁷¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-07-14 nutarimo Nr. 1052 „Dėl Valstybės valdomų įmonių veiklos skaidrumo užtikrinimo gairių aprašo patvirtinimo ir koordinuojančios institucijos paskyrimo“, 3 p.

⁷² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-12-01 nutarimas Nr. 1731 „Dėl valstybės valdomų įmonių efektyvumo didinimo koncepcijos patvirtinimo“.

⁷³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011-02-09 nutarimas Nr. 172 „Dėl Valstybės valdomų įmonių pertvarkos 2011-2012 metų programos patvirtinimo“.

⁷⁴ Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2011-04-20 įsakymas Nr. 4-239 „Dėl Valstybės valdomų įmonių pertvarkos 2011-2012 metų programos priemonių plano patvirtinimo“.

⁷⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013-05-31 nutarimas Nr. 484 „Dėl 2013 metų programų vertinimo plano patvirtinimo“.

valdomų įmonių tikslų nustatymo sistema, parengtas nuosavybės teisių įgyvendinimo gairių dokumentas; siekiant užtikrinti įmonių veiklos skaidrumą, sukurta valstybės valdomų įmonių finansinių duomenų pateikimo sistema, parengtos apibendrinančios jų veiklos ir rezultatų ataskaitos; sukurtas interneto puslapis, skirtas apibendrintai informacijai apie valstybės valdomas įmones skelbti viešai.

Sprendžiant svarbiausias VVĮ pertvarkos programoje įvardintas problemas, patvirtinti svarbiausi VVĮ pertvarkos dokumentai: Skaidrumo gairės⁷⁶, Nuosavybės gairės⁷⁷ ir VVĮ specialiųjų įsipareigojimų nustatymo ir informacijos pateikimo rekomendacijos⁷⁸.

Siekiant užtikrinti efektyvią VVĮ veiklą ir turto naudojimą Vyriausybės nutarimu patvirtintas Valstybės valdomų įmonių veiklos skaidrumo užtikrinimo gairių aprašas⁷⁹ (Skaidrumo gairės).

Pažymėtina, kad 2014 metais ministerija, atlikdama valstybės valdomų įmonių gero valdymo politikos įgyvendinimą koordinuojančios institucijos funkciją, įvertinusi darbo grupės, sudarytos Valstybės valdomų įmonių pertvarkos 2011–2012 metų programai įvertinti, ataskaitoje pateiktas rekomendacijas, parengė ir pateikė pasiūlymus valstybei atstovaujančioms institucijoms dėl Valstybės valdomų įmonių pertvarkos 2011–2012 metų programos vertinimo rekomendacijų įgyvendinimo; bendradarbiavo su Valdymo koordinavimo centru (VKC), VKC parengus metinę 2013 m. VVĮ veiklos ataskaitą, Ūkio ministerija ją pateikė Vyriausybei kartu su parengtais pasiūlymais dėl gerosios VVĮ praktikos įgyvendinimo, bendradarbiavo su valstybei atstovaujančiomis institucijomis, kurių valdymo srityse veikia valstybės valdomos įmonės.

Vyriausybės nutarimu patvirtintas Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašas⁸⁰ (Nuosavybės gairės), kuris įtvirtina Valdymo koordinavimo centro (VKC) įkūrimą, valdybų kompetencijų ir nepriklausomumo kriterijus, valstybės valdomų įmonių aukščiausio lygio tikslų nustatymą ir įgyvendinimą. VVĮ Valdymo koordinavimo skyrius buvo įkurtas VĮ Valstybės turto fonde, kuris atliko Valdymo koordinavimo centro funkcijas, nustatytas Nuosavybės ir Skaidrumo gairėse. Nuo 2014-10-01 buvo įsteigta⁸¹ VĮ Turto bankas reorganizavus valstybės įmonę Valstybės turto fondą prijungimo būdu. Pagal Centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojo įstatymą⁸² 2015-04-15 VVĮ valdymo politikos įgyvendinimą koordinuojančios institucijos funkciją pavesta atlikti VĮ Turto bankui.

2-ojo audito departamento direktorė

Zita Valatkienė

2-ojo audito departamento vyriausioji valstybinė auditorė

Jurgita Šveikauskienė

⁷⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-07-14 nutarimas Nr. 1052 „Dėl Valstybės valdomų įmonių veiklos skaidrumo užtikrinimo gairių aprašo patvirtinimo ir koordinuojančios institucijos paskyrimo“ (2012-03-07 nutarimo Nr. 258 redakcija).

⁷⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-06-06 nutarimas Nr. 665 „Dėl Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo“.

⁷⁸ Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2013-12-20 įsakymas Nr. 4-1100 „Dėl valstybės valdomų įmonių specialiųjų įsipareigojimų nustatymo ir informacijos pateikimo rekomendacijų patvirtinimo“.

⁷⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-07-14 nutarimas Nr. 1052 „Dėl Valstybės valdomų įmonių veiklos skaidrumo užtikrinimo gairių aprašo patvirtinimo ir koordinuojančios institucijos paskyrimo“.

⁸⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-06-06 nutarimas Nr. 665 „Dėl Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo“.

⁸¹ Lietuvos Respublikos centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojo įstatymas, 2014-03-20 Nr. XII-791, 12 str. 1 d.

⁸² Ten pat, (2015-03-26 įstatymo Nr. XII-1591 redakcija) 4 str. 1 d. 5 p.

Valstybinio audito ataskaitos kopija pateikta Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui.

Auditas atliktas, vykdant 2014-07-23 pavedimą Nr. P-20-5

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:

Jurgita Šveikauskienė (grupės vadovė)

Inga Arlauskienė

Ernesta Kvedaraitė

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
„Dėl Lietuvos Respublikos ūkio
ministerijoje atlikto finansinio
(teisėtumo) audito rezultatų“
1 priedas

Teisės aktai

Audito procedūras ir funkcijų vykdymo, lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo vertinimus atlikome vadovaudamiesi teisės aktais:

Audito planavimo etapas

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998-07-23 nutarimas Nr. 921 „Dėl Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos nuostatų patvirtinimo“.

Veiklos sritis

2. Lietuvos Respublikos turizmo įstatymas.
3. Lietuvos Respublikos standartizacijos įstatymas.
4. Lietuvos Respublikos atitikties įvertinimo įstatymas.
5. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas.
6. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-05-04 nutarimas Nr. 511 „Dėl institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo“.
7. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-07-14 nutarimas Nr. 1052 „Dėl valstybės valdomų įmonių veiklos skaidrumo užtikrinimo gairių aprašo patvirtinimo ir koordinuojančios institucijos paskyrimo“.
8. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014-04-30 nutarimas Nr. 398 „Dėl sutikimo reorganizuoti biudžetinę įstaigą Valstybinę metrologijos tarnybą“.
9. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014-06-25 nutarimas Nr. 594 „Dėl valstybinės metrologijos tarnybos reorganizavimo ir valstybinės metrologijos tarnybos reorganizavimo sąlygų aprašo patvirtinimo“.
10. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-06-06 nutarimas Nr. 665 „Dėl valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo“.
11. Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2013-12-20 įsakymas Nr. 4-1100 „Dėl valstybės valdomų įmonių specialiųjų įpareigojimų nustatymo ir informacijos pateikimo rekomendacijų patvirtinimo“.

Pajamų sritis

12. Lietuvos Respublikos rinkliavų įstatymas.
13. Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymas.
14. Lietuvos Respublikos produktų saugos įstatymas.
15. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimas Nr. 543 „Dėl Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“.

Išlaidų sritis

16. Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas.
17. Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas.
18. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas.
19. Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymas.
20. Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymas.
21. Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymas.
22. Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymas.
23. Lietuvos Respublikos darbo kodeksas.
24. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014-02-12 nutarimas Nr. 137 „Dėl 2014 metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto patvirtintų asignavimų paskirstymo pagal programas“.
25. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimas Nr. 543 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“.
26. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-04-26 nutarimas Nr. 478 „Dėl valstybės lėšų, skirtų kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklių patvirtinimo“.
27. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998-04-16 nutarimas Nr. 468 „Dėl atstovavimo tarptautinėse organizacijose“.
28. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005-04-11 nutarimas Nr. 393 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės institucijų ir įstaigų atstovų veiklos Jungtinių Tautų Organizacijos ir jos specializuotųjų agentūrų sesijose, komitetuose, komisijose, darbo grupėse, kitų tarptautinių organizacijų komitetuose, komisijose, sesijose, darbo grupėse tvarkos aprašo patvirtinimo“.
29. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013-03-13 nutarimas Nr. 228 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-2016 metų programos įgyvendinimo prioritetinių priemonių patvirtinimo“.
30. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-05-28 nutarimas Nr. 756 „Dėl Ministerijų, Vyriausybės įstaigų ir apskričių viršininkų įsteigtų ir jiems priskirtų valstybės įmonių bei viešųjų įstaigų teikiamų monopolinio pobūdžio prekių ir paslaugų kainų bei tarifų nustatymo bendrosios tvarkos patvirtinimo“.
31. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-01-27 nutarimas Nr. 78 „Dėl Darbo laiko apskaitos žiniaraščio pavyzdinės formos ir jo pildymo tvarkos aprašo patvirtinimo“.
32. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-07-08 nutarimas Nr. 511 „Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo“.
33. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998-11-17 nutarimas Nr. 1341 „Dėl tarnybinių lengvųjų automobilių biudžetinėse įstaigose“.
34. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-05-27 nutarimas Nr. 543 „Dėl pavyzdinių tarnybinių lengvųjų automobilių naudojimo biudžetinėse įstaigose taisyklių patvirtinimo“.
35. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-29 nutarimas Nr. 526 „Dėl tarnybinių komandiruočių išlaidų apmokėjimo biudžetinėse įstaigose taisyklių patvirtinimo“.
36. Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003-07-03 įsakymas Nr. 1 K-184 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos patvirtinimo“.
37. Lietuvos Respublikos finansų ministro 2000-07-21 įsakymas Nr. 195 „Dėl Valstybės biudžeto lėšų išdavimo iš valstybės išdo taisyklių patvirtinimo“.
38. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000-12-15 nutarimas Nr. 1458 „Dėl konkrečių valstybės rinkliavos dydžių ir šios rinkliavos mokėjimo ir grąžinimo taisyklių patvirtinimo“.
39. Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003-05-08 įsakymas Nr. 1K-123 „Dėl minimalių finansų kontrolės reikalavimų patvirtinimo“.

40. Sutartiniai įsipareigojimai.

Turto sritis

41. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas.
42. Lietuvos Respublikos investicijų įstatymas.
43. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995-11-13 nutarimas Nr. 1428 „Dėl valstybinės žemės perdavimo neatlygintinai naudotis taisyklių patvirtinimo“.
44. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-10-19 nutarimas Nr. 1250 „Dėl pripažinimo nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti valstybės ir savivaldybių turto nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.
45. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999-06-03 nutarimas Nr. 719 „Dėl Inventorizacijos taisyklių patvirtinimo“.

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl Lietuvos Respublikos ūkio
 ministerijoje atlikto finansinio
 (teisėtumo) audito rezultatų“
 2 priedas

VšĮ „Versli Lietuva“ 2014 metais suteiktų paslaugų eksporto srityje sąrašas
 ir vidutinė paslaugų vieneto kaina

Paslaugos pavadinimas	Matavimo vienetas	Vieno darbuotojo vidutinis vienos darbo val. įkainis, Lt	Vidutinės darbo laiko sąnaudos paslaugos vienetui suteikti, val.	Vidutinė paslaugos vieneto kaina, Lt (3x4)
1	2	3	4	5
Informacijos apie Lietuvos įmones suteikimas užsienio kompanijoms	Paklausimas	67,68	4	270,72
Informacijos ir konsultacijų eksporto klausimais teikimas Lietuvos įmonėms	Konsultacija	67,68	8	541,44
Lietuvos įmonių vizitavimas, įmonių eksporto potencialo įvertinimas; pirminės konsultacijos ir paslaugų pristatymas	Vizitas	67,68	10	676,80
Analitinių konsultacijų bei informacijos teikimas	Analitinių produktų skaičius	67,68	Paslaugos atliekamos pagal ministerijos raštu pateiktus konkrečius prašymus.	–

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal paslaugų pirkimo–pardavimo sutarties Nr. 8-101 1 priede nurodytus duomenis.

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl Lietuvos Respublikos ūkio
 ministerijoje atlikto finansinio
 (teisėtumo) audito rezultatų“
 3 priedas

VŠĮ „Versli Lietuva“ 2014 metais suteiktų paslaugų pavyzdžiai

Paslaugos pavadinimas	Data	Paslaugos gavėjas	Paklausimo ir atsakymo esmė, konsultacijų esmė, vizitų rezultatai	Vidutinės darbo laiko sąnaudos paslaugos vienetui suteikti, val.
Informacijos apie Lietuvos įmones suteikimas užsienio kompanijoms	2014-11-03	Gavėjas 1	Paklausimas dėl skumbrių ir kitų žuvų konservų gamintojų. Pateiktas Lietuvos gamintojų sąrašas.	4
	2014-11-05	Gavėjas 2	Paklausimas dėl alaus gamybai reikalingos įrangos tiekėjų. Pateiktas atitinkamų Lietuvos įmonių sąrašas.	4
Informacijos ir konsultacijų eksporto klausimais teikimas Lietuvos įmonėms	2014-11-03	Gavėjas 3	Suteikta konsultacija dėl eksporto plėtros: eksporto procedūros, reguliuojančios institucijos, eksporto skatinimo programos.	8
	2014-11-05	Gavėjas 4	Įmonei suteikta konsultacija dėl plėtros į naujas rinkas (Nyderlandai, Lenkija), pristatytos galimybės dalyvauti tikslinėse parodose ir verslo misijose.	8
Lietuvos įmonių vizitavimas, įmonių eksporto potencialo įvertinimas; pirminės konsultacijos ir paslaugų pristatymas	2014-11-04	Gavėjas 5	Vizito metu įmonei pristatytos Versli Lietuva paslaugos, suteikta informacija apie eksporto pradžią, aptartos eksporto rinkos ir partnerių paieškos metodai.	10
	2014-11-06	Gavėjas 6	Vizito metu įmonės atstovui suteikta konsultacija dėl partnerių paieškos Skandinavijoje ir pasiruošimo eksportui.	10

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal viešosios įstaigos „Versli Lietuva“ suteiktų paslaugų ataskaitų duomenis

Valstybinio audito ataskaitos
„Dėl Lietuvos Respublikos ūkio
ministerijoje atlikto finansinio
(teisėtumo) audito rezultatų“
4 priedas

Informacija apie valstybės biudžeto lėšų, skirtų kapitalo investicijoms
finansuoti, panaudojimą pagal projektus 2014 metais

Eil. Nr.	Projekto vykdytojas	Projekto pavadinimas	2014 m. panaudoti asignavimai tūkst. Lt	VŠĮ dalininkai, savivaldybei priklausančios UAB akcijos proc.	Projekto esmė
1.	VŠĮ „Fizikos instituto mokslo ir technologijų parkas“	Lazerinių ir inžinerinių technologijų klasterio mokymo ir tyrimų centro infrastruktūros sukūrimas	2 266,0	Dalininkas Fizinių ir technologijų mokslų centras, kurio savininko teisės ir pareigos įgyvendina Švietimo ir mokslo ministerija	Sukūrus infrastruktūrą, klasterio nariai kurtų platesnio masto inovacijas, kurios suteiktų rimtą pagrindą pasauliniam konkurencingumui pasiekti, būtų sudarytos sąlygos lazerinių ir inžinerinių technologijų sektoriaus plėtrai tarptautiniame lygyje.
2.	VŠĮ „Užupio meno inkubatorius“	VŠĮ „Užupio meno inkubatorius“ plėtra	22,4	Vilniaus savivaldybei priklauso 50,00 % dalininko įnašo	Užupio meno inkubatorius yra pirmasis meno inkubatorius Lietuvoje, dirbantis kūrybinių industrijų vystymo srityje. Po pastatų komplekso rekonstrukcijos inkubatoriaus veiklai bus pritaikyta 724,89 kv. m. Įgyvendinus projektą bus teikiamos šios paslaugos: lengvatinė patalpų nuoma ir įrangos nuoma kūrybai (biurui, dirbtuvės, studijos), kūrybos rezultatams realizuoti/demonstruoti (parodinės erdvės, salės), daugiafunkcinės paskirties (mokymams, seminarams, peržiūroms, biblioteka).
3.	VŠĮ „Klaipėdos jachtklubas“	„Smiltynės jachtų uosto infrastruktūros rekonstrukcija“	3 871,3	Klaipėdos savivaldybei priklauso 50,00 % dalininko įnašo	Bus rekonstruoti ir įrengti krantinės, rekonstruoti pirsą, lauko inžinerinius tinklus, atlikti akvatorijas, gerbūvio tvarkymo darbus. Atnaujinta uosto infrastruktūra realiai prisidėtų prie jūrinio ir vandens turizmo Lietuvoje plėtros, uostas taps pajėgus pritraukti tarptautines regatas, buriuotojus, užtikrins Europos jachtų uostuose įprastų paslaugų kokybę.

4.	VŠĮ „Velžio komunalinis ūkis“	„Panevėžio rajono upytės kaimo centralizuotų šilumos tinklų modernizavimas“	241,7	Panevėžio raj. savivaldybei priklauso 100 % dalininko įnašo	Upytės kaime modernizuojama 795 susidėvėjusių nepraeinamųjų kanaluose paklotų šilumos tiekimo trasos. Šis projektas atitinka valstybės nustatytus energetikos vystymo prioritetus, kuriuose numatoma skatinti energijos tiekimo tinklų efektyvumo didinimą ir šilumos tiekimo įmonei leis sumažinti šilumos generavimo sąnaudas kurui pirkti, nes sumažės kuro poreikis naudingai šilumą patiekti vartotojams.
Iš viso:			6 401,4		

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Ūkio ministerijos pateiktus duomenis

Valstybinio audito ataskaitos
„Dėl Lietuvos Respublikos ūkio
ministerijoje atlikto finansinio
(teisėtumo) audito rezultatų“
5 priedas

Raštai Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui

Eil. Nr.	Įstaiga	Adresas	Antraštė	Registracijos data	Dokumento Nr.
1.	Lietuvos Respublikos Seimas	Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius	Dėl Valstybinio turizmo departamento įgyvendinamos funkcijos įvertinimo	2015-01-21	S-(20-3871)-120

Raštai Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai

Eil. Nr.	Įstaiga	Adresas	Antraštė	Registracijos data	Dokumento Nr.
1.	Ūkio ministerija	Gedimino pr. 38, 01104 Vilnius	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2015-01-21	S-(20-3871)-117
2.	Ūkio ministerija	Gedimino pr. 38, 01104 Vilnius	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2015-04-22	S-(20-3871)-744
3.	Ūkio ministerija	Gedimino pr. 38, 01104 Vilnius	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2015-05-04	S-(20-3871)-804
4.	Ūkio ministerija	Gedimino pr. 38, 01104 Vilnius	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2015-06-10	S-(20-3871)-1055
5.	Ūkio ministerija	Gedimino pr. 38, 01104 Vilnius	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2015-06-25	S-(20-3871)-1195

Raštai pavaldžioms įstaigoms

Eil. Nr.	Įstaiga	Adresas	Antraštė	Registracijos data	Dokumento Nr.
1.	Valstybinis turizmo departamentas prie Ūkio ministerijos	Gedimino pr. 38, 01104 Vilnius	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2015-01-20	S-(20-3871)-105
2.	Nacionalinis akreditacijos biuras prie Ūkio ministerijos	T. Kosčiuškos g. 30, 01100 Vilnius	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2015-04-17	S-(20-3871)-720
3.	Nacionalinis akreditacijos biuras prie Ūkio ministerijos	T. Kosčiuškos g. 30, 01100 Vilnius	Dėl atliktų audito procedūrų	2015-06-25	S-(20-3871)-1194
4.	Lietuvos standartizacijos departamentas	T. Kosčiuškos g. 30, 01100 Vilnius	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2015-03-31	S-(20-3871)-594
5.	Lietuvos standartizacijos departamentas	T. Kosčiuškos g. 30, 01100 Vilnius	Dėl atliktų audito procedūrų	2015-06-25	S-(20-3871)-1197

Eil. Nr.	Įstaiga	Adresas	Antraštė	Registracijos data	Dokumento Nr.
6.	Valstybinė ne maisto produktų inspekcija prie Ūkio ministerijos	Gedimino pr. 38, 01104 Vilnius	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2015-06-25	S-(20-3871)-1196